

MARGE PIERCY

Amerikalı şair ve yazar Marge Piercy Yahudi bir anne ve Galli bir babanın kızı olarak 1936'da, Detroit'in işçi sınıfı mahallelerinden birinde doğdu. Burslu öğrenci olarak Michigan Üniversitesi'ne devam ettikten sonra Chicago'daki Northwestern Üniversitesi'nde yüksek lisansını tamamladı. Kendisi gibi yazar olan kocası Ira Wood'la birlikte Wellfleet'te oturmaktadır. Piercy okul yıllarında radikal bir gençlik örgütü olan Demokratik Öğrenci Derneği'ne katılarak başladığı aktif siyasal yaşamını daha sonra Kadın Hareketi, Yeni Sol ve silahsızlanma hareketlerinde de yer alarak sürdürdü.

Piercy daha çok, kişisel potansiyellerini gerçekleştirmek için kendilerini sınırlayan toplumsal rollerden kaçmaya uğraşan bireyler üzerinde odaklanan yapıtlar yazmış önde gelen feminist yazarlardan biridir. Gündelik konuşma diline yaslanan ve polemik bir içerik taşıyan şiirlerinde zengin bir imge dağarcığı kullanarak cinsiyetçilik, kapitalizm ve doğa kirliliğini şiddetle eleştirir. Piercy'nin yine bu kaygıları içeren romanları Amerikan toplumunun bir kenara iterek marjinalliğe mahkûm ettiği lezbiyenler, işçi sınıfı kökenli Yahudiler, Latin Amerika ve Afrika kökenli göçmenler gibi çeşitli azınlıklardan bireyler üzerinde yoğunlaşır. Piercy'nin sefaleti betimleme biçimi genellikle acımasız denecek ölçüde gerçekçidir; ama yine de yapıtlarında siyasal eylemlerle ifade edilen kolektif iradenin gücüne iyimser bir gözle bakar.

Piercy'nin ilk şiir kitapları gibi ilk romanları da açıkça siyasal bir içerik taşır; bu romanların karakterleri genellikle ırkçılık, cinsiyetçilik ve militarizme kurban düşmüş kişilerdir. Bilimkurgu alanındaki ilk denemesi olan *Dance the Eagle to Sleep* (1971; Kartalı Dansla Uyut) bir anti-ütopyadır. Bir feminist roman denemesi olan *Small Changes*'de (1973; *Küçük Değişimler*, Çev. İrem Sağlamer, Ayrıntı Yay., 1988) iki kadın evliliğe ve çekirdek ailedeki erkek egemenliğine karşı çıkarlar.

Piercy'nin en beğenilen romanı olan *Zamanın Kıyısındaki Kadın*, birçok üniversitede yeni kurulan Kadın konulu kürsülerde ders kitabı olarak okutulmuştur. Yazarın en çok otobiyografik öğeler içeren *Braided Lives* (1982; *Örülmüş Hayatlar*) adlı romanında kahramanın yazar olma mücadelesi anlatılır.

DİĞER YAPITLARI: *Going Down Fast* (1969; *Hızlı İniş*), *The High Cost of Living* (1978; *Yaşam Pahası*), *Vida* (1980), *Fly Away Home* (1984; *Yuvadan Uçmak*), *Gone to Soldiers* (1987; *Askere Gidiş*) ve *Summer People* (1989; *Yaz İnsanları*) yazarın diğer romanlarıdır. Şiirlerini topladığı birçok kitabından yapılan bir seçme *Circles on The Water* (1982; *Sudaki Halkalar*) başlığı altında yayımlanmıştır.

Ayrıntı: 1175
Edebiyat Dizisi: 235

Örülü Hayatlar
Marge Piercy

Kitabın Özgün Adı
Braided Lives

İngilizceden Çeviren
Ege Candemir

Son Okuma
Öykü Badur

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Türkçe yayım hakları AnatoliaLit Agency aracılığıyla alınmıştır.

Kapak Fotoğrafı
Moment / Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Dizgi
Kâni Kumanovalı

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: Nisan 2018

Baskı Adedi 2000

ISBN 978-605-314-274-4
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI

Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Marge Piercy
Örülü Hayatlar

EDEBİYAT DİZİSİ SON ÇIKAN KİTAPLAR

BİR SON DUYGUSU / *Julian Barnes*

HAYAT DÜZEYLERİ / *Julian Barnes*

MUTSUZLUK ZAMANLARINDA MUTLULUK / *Wilhelm Genazino*

KIRIK KÖŞELİ İLKBAHAR / *Mario Benedetti*

GECELERİ DAİRELER ÇİZEREK YÜRÜRÜZ / *Daniel Alarcon*

BİR BUĞDAY TANESİ / *Ngũgĩ wa Thiong'o*

İSTİSNA / *Christian Jungersen*

ORBİTOR / *Mircea Cărtărescu*

KAYBOLUYORSUN / *Christian Jungersen*

İÇERDEKİLER / *Victor Serge*

TİBET ŞEFTALİ TURTASI / *Tom Robbins*

BAHAR / *Sabine Adatepe*

CHE'NİN BİRLİĞİ / *Carlos Gamerro*

EFENDİNİN GÜZELİ / *Albert Cohen*

FRANSIZ SAVAŞ SANATI / *Alexis Jenni*

ARADAKİ NEHİR / *Ngũgĩ wa Thiong'o*

BEDENİN GÜNCEŞİ / *Daniel Pennac*

ZAMANIN GÜRÜLTÜSÜ / *Julian Barnes*

ORBİTOR Göz Kamaştırıcı / *Mircea Cărtărescu*

KIRAÇ GÖKYÜZÜ / *E. E. Sule*

DENİZ DENİZ / *Iris Murdoch*

BAŞLAMA YERİ / *Ursula K. Le Guin*

SİLAHI SEÇMEK / *Judith Kuckart*

KARANLIK GÜZERGÂHLAR / *John Ralston Saul*

AĞABEYİNE ÇİÇEK TAŞIYAN KIZ / *Natsuki Ikezawa*

NOSTALJİ / *Mircea Cărtărescu*

KELEBEKLER ZAMANI / *Julia Alvarez*

EVA / *Ersi Sotiropoulos*

AHU HANIM'IN KOCASI / *Ali Muhammed-i Efgâni*

İHTİYAÇ DUYDUKLARININ BİR
PARÇASINA SAHİP OLANA KADAR;
EYALET MECLİSLERİNDEKİ VEKİLLERİNE
TİRATLARINI DİNLETMEK İÇİN
KENDİLERİNİ YOLLARA VURMUŞ,
HAKLARI İÇİN SOKAKLARDA YÜRÜMÜŞ,
KADINLARI ONLARA YARDIM EDECEK
DOKTORLARA GÖTÜRMÜŞ,
GÖTÜREMEZLERSE KÜRTAJLARINI
BİZZAT YAPMIŞ TÜM KADINLARA.

Bu roman kurmaca bir eserdir. İsimler, karakterler, mekânlar ve olaylar yazarın hayal ürünüdür veya imgeselleştirerek kullanılmıştır. Gerçek olaylara, yerlere ya da sağ veya ölü kişilere olabilecek benzerlikler tamamen tesadüfidir.

Örülü Hayatlar'a Giriş

Örülü Hayatlar'ın zamanlamasının bu kadar iyi olması talihsizlik aslında. Kadınların dişlerini tırnaklarına takarak kazandıkları hakları şimdilerde hem sağın ve kökten dincilerin hem de Kongre'nin ve eyalet meclislerinin çirkin saldırıları altında. Bu romanı bir tarihsel kurmaca olarak okusak daha güzel olurdu ancak ortada kuvvetle finanse edilen bir tarihi tekerrür ettirme girişimi var. Ellilerin koşullarını geri getirmenin fantezilerini süslediği erkekler görüyoruz; o dönemin kısıtlamaları geri gelsin, kadınlar yeniden cinsellikleri ve doğurganlıklarının kontrolüne sahip olmasın diye planlar kuruyorlar.

Mad Men isimli televizyon dizisi o zamanın dayatılmış cinsel rollerinden bazılarını izleyicilerine tüm berraklığıyla sundu. Yazık ki televizyon hiç hoş olmayan şeyleri hoş gösterir. O dönem tatlı değil, kanlıydı.

Bu romanı okuyan çoğunuz *Roe v. Wade* kararının henüz kürtajı birçok kadın için yasal –ucuz ya da kolay elde edilebilir

olmasa da– hale getirmediği bir dünyada hiç yaşamadınız. *Örülü Hayatlar*'da tanışacağınız dünya, size bir çırağın bir somun ekmek çaldığı için sallandırıldığı *City of Darkness*, *City of Light* isimli kitabım gibi tarihsel romanların geçtiği tuhaf ve barbar dünyaları anımsatabilir. O dönemde kadınlar bizlerin anlamakta zorlanacağı bir korkuyla yaşadılar: Arzunun hatta gerçek aşkın bile öldürebileceği, istenmeyen bir hamileliğin onları yasadışı işlerle, tehlikeyle, kararsızlıkla ve acıyla dolu bir dünyaya sürükleyeceği korkusuyla.

Roe v. Wade'siz dünyada kadınlar zorla anne olmayı, kâğıtlar imzalayarak bebeklerini başkalarına vermeyi, anestezisiz kürtajları deneyimlediler. Gerçekliği yadsınamayacak birtakım başka korkular da vardı; örneğin aile ismine leke sürmek veya bursunu, işini kaybetmek, okulu bırakmak zorunda bırakılmak, kimi zaman bırakılan okula geri dönememek, döndürülmemek, arkadaşlarını, sevdiklerini kaybetmek, tutuklanmak, hapse girmek, kazara kısır kalmak, enfeksiyon kapıp acılar çekmek, ölmek. Leke ölümden sonra da çıkmazdı hatta. Kürtaj sırasında veya sonrasında ölen kadın sayısı hiç de az değildi ama genelde bu tip durumların üzeri örtülürdü. Böyle bir ölüm ortaya çıksa gazetelerde skandal diye yazılırdı, o yüzden aileler doktorları ölüm nedeninde oynama yapmaya ikna edebilirse gerçek gizlenirdi ("Kalbi durmuş"). Kürtaj yasadışıyken anne ölümlerinin yaklaşık olarak yüzde 40'ının sebebi yarım yamalak yapılmış veya kadınların kendi yöntemleriyle yapmaya çalıştıkları kürtajlardı. O zamanlar birçok şekilde ölebiliyordunuz: Kan kaybindan, septisemiden, tetanostan...

Örülü Hayatlar, iki kadının üniversitedeki ve üniversite sonrasında arkadaşlıklarını konu alıyor. Ana karakter Jill, yaratırken kendimi temel almaya en çok yaklaştığım karakter; aynı zamanda bu romanda kurmacada çok nadiren kullandığım birinci şahıs bakış açısını tercih ettim. Bu bana muazzam bir gevşeme imkânı sundu ve ben bugün bile bu kitabın biçimine hayranım. Sanırım şiirlerim hariç, yazdığım tüm mensurların içinde düşünme ve konuşma şeklime en yakın eserim bu. Ancak bazı bölümler yaptıklarımı ve başımdan geçenleri ya da benzerlerini anlatıyor olsa da bu romana gerçek bir otobiyografik

eser diyemem. Anı kitabım *Sleeping with Cats*'i okuduysanız aradaki farkı göreceksiniz. Bu kitapta işlenen olaylardan bazıları, benimkinden çok farklı hayatlar sürmüş insanların hayatlarından ayıklandı. Dolayısıyla *Örülü Hayatlar* bütün bu olayların üzerinde yükselen büyük ve girift bir yapı.

Bu romanın özü, evlilik harici seks yapmalarının yasak olduğu ancak muhtemelen çoğunun bu yasağa kulak asmadığı zamanlarda genç kadınların sürdükları hayatlar. Bekâr kadınlar için doğum kontrolünün bugün Cumhuriyetçilerin istediği derecede zor olduğu zamanları gösteriyor bu hikâye. Kürtaj yasadışıyken kadınların başına gelenleri anlatıyor ve kadınların, evet kadınların, siyasetçilerin değil, Yüksek Mahkemenin değil, kadınların kendi doğurganlıklarının kontrolünü ellerine alabilmek için bu sorunu gündeme getireceği günleri öngörüyor.

Kitabın iki ana karakteri, Michigan'ın endüstriyel işçi sınıfından: Jill Detroit'li, Donna ise Flint'li. Jill Yahudi ama daha çok kültürel açıdan. Donna bir Katolik olarak yetiştirilmiş. İkisi de cinsel kimlikleri, hırsları ve erkeklerle ilişkileri konularında zorlanıyor; hatta bir noktada onları birbirine düşürmeye çalışıp neredeyse arkadaşlıklarına mâl olan zengin, soğuk, çıkarıcı Freudyen Peter'a ikisi birden tutuluyor.

Henüz başlamış, çoğunlukla yeraltı olarak gelişen ve altmışlara yön verecek siyasi maya; kadın hareketinde sonraları ortaya çıkan, katı cinsel rollere –ve bazı yaşını başını almış beyleri biçare bir nostaljiyle dolduran kaskatı kıyafetler ve iç çamaşırlarına– karşı baş kaldırı; o zamanları yöneten basmakalıp evlilik anlayışının deli ceketinden daha başka bir şey için duyulan arzu... Ellilerin kültürel savaşlarıyla dolu bu roman, erişkinliğe ulaşmakta olan bir genç kızın önündeki tüm iş imkânları ve sosyal imkânlar, tüm yasalar ve sağlık kurumları kadın cinselliğinden nefret eden erkeklerin tam kontrolünderken bir kadın olmanın ne demek olduğuna odaklanıyor.

Örülü Hayatlar aynı zamanda yaratılırken hayat katılmış karakterlerle dolu. Sokak terbiyesi almış, karanlık Jill kolayca düştüğü aşkların pençesinden hep son anda kurtuluyor. Şair olmayı, ilişkilerinde gerçek olmanın yolunu bulabilmeyi istiyor. Biraz hırsız, biraz maceracı biraz da siyasete meraklı; Jill, ken-

dini sokak kedisine benzeten bir felaketzede. Donna aradığı güven ve doyumunu erkeklerden bulmayı uman ve seksi bir yıkım aracı olarak kullanma dürtüsünü yenemeyen kırılğan, güzel bir sarışın. Jill'in ilk yetişkin ilişkisini yaşadığı Mike, dönemin baş döndürücü bir akıl kokteyli olan Ezra Pound ve D.H. Lawrence ikilisinin takipçisi ve Jill'e tümüyle hükmetmeye, onu kontrol etmeye uğraşiyor. Jill'in liseden arkadaşı Howie, zamanla Jill'in en sağlam ilişkisini yaşadığı kişi ve üzerinde en çok etki bırakan sevgilisi oluyor; ne var ki Howie, istediği zaman yenilediği bekâretini kullanarak oynadığı aşk oyununda belli başlı bazı kuralların ona kesinlikle başarı getireceğini düşünen işveli, koket Stephanie için de aynı şeyleri ifade ediyor.

Jill'in annesi, mahallenin falcısı, katlanmak zorunda kaldığı yoksulluğun ve işçi sınıfı yaşantısının ötesinden korkan Pearl, ısrarla kızını anlayabileceği bir kalıba sokmaya çalışıyor. Jill, bir çeteye gezdiği ve kız arkadaşlarını baştan çıkardığı eski mahallesindeki arkadaşları ve yoldaşlarına bağlılık duyuyor fakat fevkalade bir şiddetle hissettiği kaçıp kurtulma ihtiyacı da bağılılığı kadar kuvvetli. Üniversiteye gitmek tamamen onun fikri ve bu fikri maddi olarak destekleyebilmesi, her ne kadar zaman içinde eriştiği imkânsızlıkta olmasa da, zor.

Örülü Hayatlar, okura altmış ve yetmişlerin hareketlerince sökülüp atılmış ancak yıllar sonra sağın ve kökten dincilerin geri getirmeye çalıştığı şeylerin tam olarak ne olduğunu güçlü, sert ve yoğun bir şekilde gösterecek. Eğer siz, genç bir kadın veya genç bir erkek olarak kadınların cinsel özgürlüğünü kısıtlamanın ve çocuk sahibi olmamayı ya da ne zaman çocuk sahibi olacaklarını seçebilmelerine engel olmanın size hiçbir şekilde dokunmayacağını düşünüyorsanız buyurun, okuyun. Kendi vücudunun kontrolü elinde olmayan kişi nedir? Bir köle. *Örülü Hayatlar*, âşık olmanın can alabildiği, zevkin öldürebileceği bir zamanda yaşayan genç kadınların hayatlarını yeniden yaratıyor. Hamile kalıp kalmayacağına, ne zaman hamile kalacağına karar veremeyen kadının, taşıdığı bebeği dünyaya getirmemeyi seçemeyen bir kadının kariyerinde güvencesi olamaz; o kadın kendisi ya da ailesi için bir bütçe düzenleyemez, çocuk-

larına çaresizce sunmak istediği gibi bir hayat sunamaz; böyle bir durumda iş hayatında eşitlikten söz edilemez.

Bu roman ilk yayımlandığında kürtaj karşıtlarından ölüm tehditleri aldım. Kimin hayatının destekçisi olduklarını iddia ediyorlar bilmiyorum ama kastettiklerinin benim ya da tanıdığım kadınların hayatları olduğunu sanmıyorum. İlk telesekreterimi onların tiratlarını ve gözümü korkutma çabalarını filtreleyebilmek için aldım.

Doğum kontrol yöntemlerini kullanabilme ve kürtaj hakkının kadınlar için ölüm kalım meselesi olduğu konusunda asla şüpheniz olmasın. Bu hakları kaybetmeniz ölümünüze sebep olabilir. Muhafazakâr beylerin huşu içinde hatırlayıp kendileri için pek güzel buldukları o eski çirkin günlerde çok kadının ölümüne sebep olduğu kesin.

Marge Piercy, 2013

Birinci Bölüm

Jill Kendi Üzerine Çöküyor ve Başlıyor

DÜN DEĞİL ÖNCEKİ GÜN benim doğum günümdü; Josh deniz suyunda iki ıstakoz haşladı, sonra da parti için öyle yoğun bir çikolatalı pasta yaptı ki kâğıt kadar dilimleyip yiyeyim istedim. Mart sonu güneşi ılık ılık ışıldarken geçen hafta belle-yip ektiğimiz bahçenin ilk fideleri, tereler, başlarını topraktan çıkarmaya başlamıştı. Bütün gün halimden çok memnundum ama üzerimde ilginç bulduğum bir hafiflik, bir gevşemişlik vardı.

Akşamüstüne doğru birden aklıma geldi. Annem, evden tamamen taşındığım yaz son kez el falıma baktığında otuz sekizinci ve kırk ikinci yaşım arasında öleceğimi söylemişti bana. Yani artık tehlike bölgesinden çıkmıştım.

“Nasıl oldu da ona inandın?” diye sordu Josh.

Ben inanmamıştım ki: İçimde kilitli kalmış bir çocuğu inanan. Dün, kafam yorgunluğun kumuyla, taşıyla dolu halde saat yedide evden fırladığımda beynimi kemiren bir şeyler vardı.

Havaalanlarında, sallantılı uçaklarda bu ilginç kaşıntıdan bir şiir çıkacağıını sanıp defterime eğildim fakat çıkmadı.

Üç yüksek lisans öğrencisi tarafından karşılandım, motelime götürüldüm. Arkasından güzel sorular gelen bir seminer, parmak basacak birkaç siyasi nokta, yerel kadın dayanışma derneğiyle kermes yemeği, şiir dinletim. Yıldızlı bir gece gibi görünen kadife elbisem içinde kürsüye büyük adımlarla yürüdüm, mikrofonu ayarlarken su sürahisini devirdim; hep yüksek kalıyor bana. “Daha uzunsunuz sandık” dediler, hep öyle diyorlar. Sonra kalplerine nişan aldım. Rastlantısal olaylara baskın gelen tutkuyu istiyorlar benden.

Daha sonra, resepsiyonda, havadaki tutukluk, tuhafılık, egoların önümdeki inişli çıkışlı yılan dansları yüzünden gergindim. “Yahu bırakın şunu” demek istedim onlara. “Bir şey yok, insanım ben de. Yarı zamanlı sekreterlik yaptığım onca yıl sizin gibi insanlar bana merhaba demeye tenezzül etmezdi. Neden kopuyor bu şamata?” Beni kitaplardan ibaret sanıyorlar ama kitaplar, sadece kitaplar. Yorgun, tıknaz, suratsız kadının biriyim ben. Bana kalsa evde, yatağımın içinde Josh’la günlerimizin tespihini çekiyor, o gerçekliğin kehribarını vücut ısılarımızla parlatıyor olmayı yeğlerdim. Kendini fazla önemsemek bana hiçbir zaman asil gelmemiştir: Arkama uzanıp kendi kışıma bakmaktan farkı nedir? Aslında istediğim ayna da değil, ben geriye görmeliyim. Engebeli yollardan, fabrikaları saran bomboş arazilerden geçtim, sokakları isimsiz şehirlerde haritasız dolaştım ve nerelerdedim, hem biliyorum hem bilmiyorum. Birine açıklayayım istiyorum. Bana mı? Josh’a mı? Sevgili varsayımsal okura mı? Tehlike bölgesinden canlı çıkabilmiş olsam da kırk yaşında hayatım bir boşanmayla delice sarsıldı benim ve eğer ben şu an hâlâ ben isem, bu benim için eskiden göreceğimden daha büyük bir başarıdır. Üstelik eşini bulmak için hayatımın artık çok uzakta kalan yıllarını eşelemem gerekecek bir de aşka düştüm.

Öyleyse turist dolu çarşının içinde rotamız meşgul ve kalabalık hayatımın tamamı değil, her nasılsa hiçbir mevsimde değişmeden, hiçbir şans rengimi kaybetmeden bugün de olmayı başarabildiğim kadına dönüştüğüm birkaç yıl olacak. Çalış-

mayı ve hem arkadaşça sevgiyi hem tutkuyla sevmeyi öğrendiğim o yanmış toprakları tekrar ziyaret etmek isterim.

Bugün gürültülü metro vagonları gibi uç uca üç uçak beni en sonunda eve sağ salim getirebildi, o yüzden buralarda biraz oyalanasım var. Burada hep okyanustan taze çıkmış rüzgârlar eser, rüzgâr çanlarıyla martılar çığırır durur, kediler hep kapıların olmak istemedikleri taraflarındadır, durmadan miyavlarlar, daktilolarımızdan biri hep tıkırdar. Eve döndüğümde çemberler çizerek dolanır, kendi kendime mırıldanırım: Geri dönmek ne güzel, geri dönmek ne güzel şey. Genç halinle yüzleşmek konusunda o kadar kararlı mısın harbiden? Şu anda olduğum kişinin annesi, keriz, numaracı, çocuk; hem de itiraf etmek isteyeceğimden daha toy bir çocuk, gelgelelim, bir leşçilin ihtiyatına ve sağlam midesine sahip bir savaşçı aynı zamanda. Yara bere içindeki o yavru sokak kedisine acıyabilirim. Sinirlenebilirim. Tepeden bakıp yine de bağıma basabilirim. Kurcalayıp onu daha güzel, daha temiz, daha cesur, daha iyi yapmayı arzulayabilirim. Ama asıl kaburgalarımın arasında bir bıçak gibi hissettiğim, dımdızlak bir korku: Sakın o zamanki zihnime gireceğim derken o incecik, on altısındaki vücutta kısılp kalmayayım? Bir kez zor kurtuldum. Benim cehennemim yeniden genç olmak. Hanımlar beyler, kızlar erkekler, kediler köpekler, saf olanlara merhamet gösterin çünkü hasret olduklarını sonunda buluyorlar: Öğreniyorlar.

Haydi öyleyse. 1953'ün mart ayı. On altı yaşındayım, yakında on yedime gireceğim. Kore Savaşı sakinliyor gibi; Rosenbergler cezalarını aldı, hapiste bekliyorlar; Eisenhower ocaktan beri başkan ve Washington her gece haberlere gri sis bulutları üflüyor; Detroit'te durumlar tren yolunda çalışanlar için epey iyi. Kafanızın içinde bana neşeli bir bando mızıka ile eşlik edin. Kız, pastan turuncuya dönmüş rayların traverslerine basa basa, büyük adımlarla yürüyor... Tamam, tamam. Ben yürüyorum. Solumda hâlâ saatte bir dizel lokomotiflerin geçtiği parlak raylar uzanıyor. Geçen seneden kalma yabancı otların yer yer uzamış sapları kot pantolonumda hışırıyor. Rayların arasında dünün yağmuru ufak gölcükler oluşturmuş. Bugün hiç buz yok. Annem liseye kadar sutyen giymeme sıcak bakmadı, bu yüzden erken-

den bir kambur, bir de bana zırh olacak bir yürüyüş edindim; çarçabuk, dikkat çekmeden süzülürüm odadan odaya hâlâ çünkü ufak tefek, esmer, hızlı hareket eden bir şeyim. Çocukluğumda işçilerin yaşadığı bloklarla çalıştıkları fabrikaların arasında endüstriyel bir vahşi yaşam alanı olan alana şimdi bozulmuş küçük kekler gibi dizilmiş ahşap evlerin arka çitlerinden, tel örgülerinden hızlıca atlıyorum. UAW (Birleşik Otomobil İşçileri Sendikası) grevde olduğu zamanlar mahallemiz bomboş olur, normalde çocuklarının topladığı köşe başlarında huysuz adamlar birikir.

O çöp dolu çayırarda, ağaçlıklarda Callie'yle beraber hırsızkomando oynar, mahsustan kâşif, bilim insanı olurduk. Bir keresinde orada ölü bir sülün bulmuştuk da üzerindeki kurtlara aldırmadan oracıkta onun için bir cenaze töreni düzenlemiştik; ezilmiş otlar, kullanılmış prezervatifler bulmuştuk; bir köpeğin elinden kurtaramadığımız bir yuva dolusu tavşan yavrusu bir de. Geçen sene Callie başına bir bela aldı, okulu bıraktı. Bazen asi, sırık gibi bir erkek Fatma olan, bazen de uzun tırnaklarını mora boyayıp asık suratıyla marketlerden yürüttüğümüz itiraf dergilerini karıştıran on ikilik Callie'nin yasını tutuyorum yürürken. Aniden kükreyen trenin sesini duyup irkiliyorum, hâlâ çalışan parlak raylardaki sesi duymamışım. Fışşş-tak, fışşş-tak, vagonlar uzaklaşıyor: Santa Fe, Chesapeake, Güney Pasifik. Keşke ben de uzaklara, uzaklara gidebilsem.

Çocukluğumun romantik yük trenleri. Callie'yle yanlarından koşar, frenciler bize zayıflıktan kopacak bileklerimiz kadar büyük tebeşir parçaları fırlatana kadar bağırdık. Vagonlara o tebeşirlerle yazarlardı. Seksek ve duvarlara ayıp şeyler yazmak için ideal. Ben o rayların şehrin bir çıkmazından diğerine mal taşıyan Detroit Terminal Railroad trenleri olduğunu bilmez, okyanuslar, dağlar hayal ederdim. Callie, 61'de, kızlarını merdivenden aşağı iten kocasını adamın kendi polis silahıyla öldürdüğü için hapse girdi. Şimdi olsa emsal karar çıkarttırdık belki ama o zamanlar sadece otostop çekerek ziyaretine gitmek elimden geldi. Müebbet aldı.

Bir buçuk kilometre yürüdüm, bir bu kadar daha yolum var. Arkadaşım Howie'yi görmeye gidiyorum. Esen kumlu rüzgâr